

บทที่ 1

บทนำ

รัฐวิสาหกิจ (Public Enterprises หรือ State Enterprises) เป็นรูปแบบหนึ่งในการดำเนินงานของภาครัฐบาล (The Government Sector)* โดยการกระจายอำนาจตามกิจการเพื่อให้เข้าไปควบคุมการเอารอดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมทางการค้าจนอาจเกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศดำเนินไปในทิศทางที่รัฐต้องการได้เท่าที่ควร¹ การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจจึงขึ้นอยู่กับความจำเป็น และความต้องการของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจขึ้น เข้าแทรกแซงไปแทบทุกภาค เศรษฐกิจของประเทศจนกล่าวได้ว่ารัฐวิสาหกิจเป็นภาคที่มีความสำคัญยิ่งต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

---

* ประเภทของงานรัฐบาล แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ งานรัฐบาลทั่วไป (General Government) ได้แก่งานทางด้าน การปกครองและครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ ในรูปของงานที่ดำเนินการโดยกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ประเภทที่สอง รัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นรูปแบบที่รัฐบาลใช้สำหรับการจัดหาสินค้าหรือบริการให้แก่ราษฎร โดยดำเนินการในลักษณะการค้าดัง เช่นที่กระทำในภาคเอกชน และประเภทที่สาม กองทุนของรัฐ (Trust Funds) ในกรณีที่รัฐบาลมีระบบสวัสดิการของรัฐเพื่อราษฎร

ดู ไกรยุทธ อิศรตยา คินันท์, ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการแทรกแซงของรัฐ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2525), หน้า 1 - 3.

¹ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสตร์, "บทความรัฐวิสาหกิจ" ใน รวมกฎหมายไทยเล่ม ร (รัฐธรรมนูญ-แรม), (กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์, 2520), หน้า (1).

ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา การดำเนินกิจการของรัฐในรูปแบบของรัฐวิสาหกิจ (Public Enterprises) ซึ่งเคยได้รับความนิยมจากประเทศต่าง ๆ อย่างสูงในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้ประสบภาวะวิกฤตขึ้นทั่วโลกอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากภาวะการขาดทุนและการดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพ ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา เยอรมันนี ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น จึงหันกลับไปสนับสนุนนโยบายการแข่งขันอย่างเสรีที่เน้นในเรื่องการแข่งขันและประสิทธิภาพในทางเศรษฐกิจอีกครั้ง อันนำไปสู่นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปยังภาคเอกชน (Privatisation)

สำหรับประเทศไทย นอกจากแนวความคิดดังกล่าวที่แพร่เข้าสู่ประเทศผ่านทางธนาคารโลก (World Bank) และความพยายามที่จะรักษาตลาดการส่งออกที่สำคัญ ๆ ในประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยต้องเปิดตลาดการค้า และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมในกิจการรัฐวิสาหกิจด้วยอีก 4 ประการ ได้แก่ 1) นโยบายจำกัดการกู้เงินจากต่างประเทศที่ทำให้โครงการลงทุนของรัฐวิสาหกิจจำต้องหาแหล่งเงินจากที่อื่น ซึ่งได้แก่เอกชน 2) ความจำเป็นในการขยายสาธารณูปโภคสาธารณูปการ เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐไม่ต้องการรับภาระทางการเงินเพิ่มขึ้นอีกจึงจำเป็นต้องให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม 3) ปัญหาการขาดประสิทธิภาพของรัฐวิสาหกิจจนเป็นปัญหาต่องบประมาณของประเทศ และ 4) ปัญหาทางการเมืองในเรื่องบทบาทของสหภาพรัฐวิสาหกิจซึ่งมีอำนาจมาก

อย่างไรก็ดี ในฐานะประเทศเสรีนิยมประชาธิปไตย ที่ยึดหลักการว่าการดำเนินกิจการค้าเป็นภารกิจของเอกชน การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ จึงมีผลเป็นการล่วงล้ำเข้าไปในแดนแห่งสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในทรัพย์สินและการเลือกประกอบอาชีพโดยอิสระทั้งสิ้น โดยเฉพาะการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้นใช้เงินงบประมาณจากภาษีอากรของประชาชน ดังนั้นแม้จะกระทำได้ หากต้องถูกจำกัดให้อยู่ภายใต้หลักบริการสาธารณะ การดำเนินกิจการของรัฐวิสาหกิจจึงต้องมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. เพื่อประโยชน์แห่งมหาชน
2. เพื่อรักษาสีทธิ เสรีภาพของผู้อื่นในอันที่จะประกอบอาชีพ ป้องกันการผูกขาด ตัดตอนและความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

การเข้าดำเนินงานในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเท่ากับรัฐได้ประกอบกิจการซึ่งมีลักษณะแตกต่างกับการดำเนินงานราชการซึ่งเป็นงานรัฐบาลทั่วไป โดยเฉพาะ

รัฐได้ใช้วิธีดำเนินการในลักษณะที่กระทำในภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพกว่าการดำเนินงานของหน่วยราชการทั่วไป ด้วยเหตุนี้โดยหลักแล้วจึงต้องถือว่า รัฐวิสาหกิจและวิสาหกิจของ เอกชนมีฐานะเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ด้วยเหตุที่รัฐวิสาหกิจเป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายการดำเนินการอยู่ที่ประโยชน์มหาชน ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งการจัดตั้งดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยอำนาจมหาชน (Puisseance Publique) ของรัฐบาลบางประการได้ ลักษณะดังกล่าวทำให้รัฐวิสาหกิจมีลักษณะผสม (Hybrid) ระหว่างการเป็นรัฐวิสาหกิจแบบเอกชนกับการเป็นมหาชน ทำให้สามารถได้รับสิทธิพิเศษอันเป็นเอกสิทธิ์เหนือวิสาหกิจของเอกชน หรือที่เอกชนไม่มีได้

การให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายไทย ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ เท่านั้น หากยังเป็นไปตาม พ.ร.บ. พ.ร.ฎ. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีอื่น ๆ อีก ซึ่งสามารถจำแนกสิทธิพิเศษที่รัฐวิสาหกิจได้รับจากรัฐเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินกิจการได้เป็น 4 ประการสำคัญ คือ

1. สิทธิพิเศษทางการเงินและภาษีอากร
2. สิทธิพิเศษที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน
3. สิทธิพิเศษในการจำกัดเสรีภาพในการดำเนินกิจการของเอกชนอื่น และ
4. เอกสิทธิ์ในการใช้อำนาจมหาชนอื่น

สิทธิพิเศษดังกล่าวจะทำให้การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่รัฐวิสาหกิจในการดำเนินกิจการในด้านต่าง ๆ เป็นสิทธิพิเศษเหนือเอกชนอื่นแต่กลับได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจยังขาดประสิทธิภาพ และการให้สิทธิพิเศษก็ยังเป็นการยับยั้งการลงทุนในโครงการใหญ่ ๆ ของนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เป็นการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) อย่างไม่เป็นธรรมไม่เป็นการเคารพต่อหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชน เป็นการสร้างกำไรของหน่วยงานรัฐโดยอาศัยอภิสิทธิ์ตามกฎหมาย และผลการดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพทำให้การช่วยเหลือดังกล่าวเป็นการเสียเปล่า

ทั้งนี้ สิทธิพิเศษดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดปัญหาเป็นผลกระทบต่อระบบ เศรษฐกิจและการคลังของประเทศในหลายๆ ด้าน เช่น ปัญหาต้องงบประมาณแผ่นดิน ปัญหาต่อประสิทธิภาพของรัฐวิสาหกิจ ปัญหาต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน และปัญหาในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพดังกล่าวที่เกิดจากการใช้อำนาจมหาชนของรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะเป็นปัญหาต่อหลัก

บริการสาธารณะในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้นเอง

การจัดตั้งรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย มีขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันส่งผลกระทบต่อแทบทุกภาค เศรษฐกิจของประเทศ การให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจจึงมีความหลากหลายตามลักษณะและการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจนั้นโดยอยู่กระจัดกระจายตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีต่าง ๆ ยากแก่เอกชนที่จะค้นคว้ารวบรวม ทั้งนี้โดยหลักของการบัญญัติกฎหมายในประเทศนั้นกฎหมายจำเป็นต้องมีความแน่นอนให้ประชาชนทั่วไปยึดถือ เป็นแนวปฏิบัติได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่อยู่ในวงการธุรกิจ ความแน่นอนของกฎหมายและการใช้กฎหมายจึงมีความสำคัญพอ ๆ กับความยุติธรรมตามเนื้อหาที่เดียว ข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินการเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินธุรกิจ หากข้อมูลผิดพลาดอาจเกิดความเสียหายต่อธุรกิจได้

จากแนวความคิดและหลักการของข้างต้น จึงเห็นสมควรที่จะได้มีการศึกษาถึงการให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจของไทย ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และในแนวทางปฏิบัติ ว่าจะเป็นไปตามหลักบริการสาธารณะอันเป็นหลักการสำคัญของการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ และสอดคล้องกับแนวความคิดและนโยบายของรัฐในปัจจุบัน โดยเฉพาะให้ความสำคัญคุ้มครองต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่เพียงใด เพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษาและวิจัยในครั้งนี้ จึงมุ่งที่จะ

1. รวบรวมการให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจไทยตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของไทย เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมและลักษณะการให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายและทางปฏิบัติ โดยจะได้จัดกลุ่มการให้สิทธิพิเศษ ทำการเปรียบเทียบเพื่อศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

2. พิจารณาศึกษาถึงหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจ โดยเน้นที่หลักบริการสาธารณะ และหลักเสรีภาพในการประกอบกิจการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบการให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของไทย และศึกษาถึงผลกระทบต่อผลกระทบบของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวต่อหลักการข้างต้น

3. เสนอแนวทางแก้ไข ปรับปรุง เกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษ เพื่อเป็นหลักประกัน เสรีภาพในการดำเนินการของ เอกชน และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ อันมีผลต่อมหาชนโดยรวม

วิธีการวิจัยและขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยจะใช้วิธีศึกษาวิเคราะห์เอกสาร โดยยึดหลักการและทฤษฎีในการจัด บริการสาธารณะเป็นหลัก โดยเปรียบเทียบกับหลักการตามกฎหมายไทย เพื่อพิจารณาแนว ความคิดในการให้สิทธิพิเศษและวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติใน ประเทศไทย รวมทั้งข้อ เสนอแนะในการแก้ไขปัญหาล่าช้า

โดยจะทำการศึกษาแยกเป็น 7 บท ได้แก่

บทที่ 1 บทนำ จะว่าด้วยความ เป็นมาและความสำคัญของปัญหาวัตถุประสงค์และ ขอบเขตของการวิจัย สมมุติฐานและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตลอดจนวิธีการ ดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

บทที่ 2 ว่าด้วยประเภทรัฐวิสาหกิจ และแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการให้ สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจ โดยจะศึกษาถึงที่มาและแนวความคิดในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ และ การแบ่งประเภทรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของรัฐวิสาหกิจใน ประเทศไทย กับการเข้าไปดำเนินการในด้านต่าง ๆ พิจารณาถึง เศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศ จากนั้น จะได้ศึกษาถึงแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจ เพื่อให้เห็นถึงหลักการสำคัญอันมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐวิสาหกิจ รัฐกับ เอกชน โดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจกับ เอกชน อันได้แก่ หลักบริการสาธารณะ และหลักเสรีภาพในการ ประกอบกิจการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม และผลกระทบของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวแก่ รัฐวิสาหกิจต่อการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจนั้น และหลักการทั้ง 2 ประการข้างต้น ทั้งนี้ โดยจะได้รวบรวมการให้สิทธิพิเศษตามฐานที่มาจากกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับของไทย เพื่อ จัดกลุ่มของการให้สิทธิพิเศษ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ถึงปัญหาการให้สิทธิ พิเศษในลักษณะดังกล่าว ในบทที่ 3-6 ต่อไป

บทที่ 3 ว่าด้วยปัญหาการให้สิทธิพิเศษทางการเงินและภาษีอากรแก่รัฐวิสาหกิจ โดยจะได้ศึกษาถึงการให้สิทธิพิเศษทางการเงินและภาษีอากรแก่รัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของไทย เพื่อให้เห็นถึงการให้สิทธิพิเศษเหล่านี้ว่ามีรูปแบบและลักษณะของ

การให้อย่างใด รัฐวิสาหกิจประเภทไหน และขนาดของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวอย่างใด ทั้งนี้ เมื่อได้ภาพรวมของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวแล้ว จะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงการให้สิทธิพิเศษนี้ ตามแนวความคิดและหลักการตามข้อ 2 และปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการให้สิทธิพิเศษดังกล่าว เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางแก้ไขต่อไป

บทที่ 4 ว่าด้วยปัญหาการให้สิทธิพิเศษเกี่ยวกับทรัพย์สินแก่รัฐวิสาหกิจโดยจะได้อ่านถึงการศึกษาถึงการให้สิทธิพิเศษที่เกี่ยวกับทรัพย์สินแก่รัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับของไทย เพื่อให้เห็นและทราบถึงการให้สิทธิพิเศษเหล่านี้ว่ามีรูปแบบและลักษณะของการให้อย่างใด โดยให้กับรัฐวิสาหกิจประเภทไหน และขนาดของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวอย่างใด ทั้งนี้ เมื่อได้ภาพรวมของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวแล้ว จะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงการให้สิทธิพิเศษนี้ตามแนวความคิดและหลักการตามข้อ 2 และปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการให้สิทธิพิเศษดังกล่าว เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางแก้ไขต่อไป

บทที่ 5 ว่าด้วยปัญหาการให้สิทธิพิเศษโดยการจำกัดความเสรีในการดำเนินการของเอกชนอื่นแก่รัฐวิสาหกิจ โดยจะได้อ่านถึงการศึกษาถึงการให้สิทธิพิเศษ โดยการจำกัดความเสรีในการดำเนินการของเอกชนแก่รัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของไทย เพื่อให้เห็นและทราบถึงการให้สิทธิพิเศษเหล่านี้ว่า มีรูปแบบและลักษณะของการให้อย่างใด โดยให้กับรัฐวิสาหกิจประเภทไหน และขนาดของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวอย่างใด ทั้งนี้ เมื่อได้ภาพรวมของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวแล้วจะได้อ่านถึงการศึกษาวิเคราะห์ถึงการให้สิทธิพิเศษนี้ตามแนวความคิดและหลักการตามข้อ 2 และปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการให้สิทธิพิเศษดังกล่าว เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางแก้ไขต่อไป

บทที่ 6 ว่าด้วยปัญหาการให้เอกสิทธิ์ในการใช้อ่านาจนหาชนอื่น แก่รัฐวิสาหกิจ โดยจะได้อ่านถึงการศึกษาถึงการให้เอกสิทธิ์ในการใช้อ่านาจนหาชนอื่น นอกเหนือจากบทที่ 3 - 5 แก่รัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของไทย เพื่อให้เห็นและทราบถึงการให้สิทธิพิเศษเหล่านี้ว่า มีรูปแบบและลักษณะของการให้อย่างใด โดยให้กับรัฐวิสาหกิจประเภทไหน และขนาดของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวอย่างใด ทั้งนี้ เมื่อได้ภาพรวมของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวแล้ว จะได้อ่านถึงการศึกษาวิเคราะห์ถึงการให้สิทธิพิเศษนี้ ตามแนวความคิดและหลักการตามข้อ 2 และปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการให้สิทธิพิเศษดังกล่าว เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางแก้ไขต่อไป

บทที่ 7 บทสรุปและข้อ เสนอแนะ โดยจะได้สรุปการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในการให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจ ในบทก่อน ๆ และแนวทางแก้ไขปัญหตามข้อ เสนอแนะต่อไป

การศึกษาปัญหาทางกฎหมายการให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจในครั้งนี้ น่าจะทำให้เห็นถึงภาพรวมของการให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจของไทยในปัจจุบันว่ามีลักษณะและสาระประการใด สอดคล้องกับหลักการและแนวความคิดในการจัดบริการสาธารณะในรูปแบบของรัฐวิสาหกิจมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะกับแนวความคิดในการเปิดตลาดการค้าเสรีของรัฐบาลในยุคปัจจุบัน และต่อ ๆ ไปในอนาคต เพื่อการปรับปรุงกฎหมายฯ ให้สอดคล้องกับหลักการและแนวความคิดดังกล่าว และให้การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจสอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ดี ในการศึกษาครั้งนี้ มีข้อจำกัดดังต่อไปนี้

1. รัฐวิสาหกิจที่จะทำการศึกษานี้ จะหมายถึงรัฐวิสาหกิจซึ่งตามกฎหมายสำคัญ ๆ ทางการเงิน เช่น พ.ร.บ. เงินคงคลัง พ.ศ.2521 พ.ร.บ. วิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 ฯลฯ กำหนดว่าเป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นที่ยอมรับและเข้าใจกันในปัจจุบัน แม้จะมีรัฐวิสาหกิจตามความหมายทางวิชาการอย่างแท้จริง เนื่องจากจะมีผลต่อการกำหนดสิทธิพิเศษต่าง ๆ ตามกฎหมายอื่น ๆ ดังนั้น จึงไม่กล่าวถึงไปถึงหน่วยงานที่มีรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายเหล่านั้น เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เป็นต้น

และโดยข้อจำกัดด้านระยะเวลาการวิจัย จึงไม่กล่าวถึงข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมตลอดถึงรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นภายหลังกันยายน 2535 เช่น องค์การรถไฟฟ้ามหานคร องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

2. การศึกษาในครั้งนี้ มุ่งประเด็นไปที่สิทธิพิเศษของรัฐวิสาหกิจ อันเป็นการเปรียบเทียบการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจกับเอกชน ภายใต้หลักบริการสาธารณะ และการกระจายอำนาจ โดยการจัดทำบริการสาธารณะด้านอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม เป็นสำคัญ จึงมิได้เน้นในประเด็นของความหมายของรัฐวิสาหกิจและการควบคุมรัฐวิสาหกิจหรือในเรื่องสถานะทางกฎหมายของพนักงานรัฐวิสาหกิจที่ยังมีความสับสนอยู่ตามกฎหมายของไทย ซึ่งได้มีผู้วิจัยในประเด็นดังกล่าวไปแล้ว

3. ในการศึกษานี้ ให้คำย่อต่าง ๆ มีความหมายดังนี้

พ.ร.บ.	หมายถึง	พระราชบัญญัติ
พ.ร.ฎ.	หมายถึง	พระราชกฤษฎีกา
ปว.	หมายถึง	ประกาศคณะปฏิวัติ
ปปพ.	หมายถึง	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์